

ግንቦት 03 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች :- ሐገሥ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች:- ወ/ሪት ዝባድ ታዬ ጠበቃ አማረ ጋሻው ቀረቡ።

ተጠሪ :-1. ብፁአን ታዬ ሞግዚት አሰለፈች ለገሠ ቀረቡ።

- 2. ዳኞቹው ታዬ
  - 3. አቶ አቤል ታዬ
- } ጠበቃ ዘለቀ ደሬሣ ቀረቡ።

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የኑዛዜ ተጠቃሚነት ይሰረዝልኝ ጥያቄን መሠረት ያደረገ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ አመልካች በአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ባቀረቡት አቤቱታ መነሻ ነው። የአቤቱታው ይዘትም ባጭሩ :- ተጠሪዎች የሚች አቶ ታዬ ድንቅነህ ኑዛዜ ወራሾች ነን በማለት ያቀረቡት ሰነድ በሚች ያልተደረገና ፊርማውም የሚች ባለመሆኑ ፊርማው ሊመረመር ይገባል በማለት ዘርዘረው ፍርድ ቤቱ ተጠሪዎች የሚች ታዬ ድንቅነህ የኑዛዜ ወራሾች ናቸው ሲል የሰጠውን ማስረጃ ሊሰርዝ ይገባል በማለት ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። የአሁኑ ተጠሪዎችም በፍርድ ቤቱ በተደረገላቸው ጥሪ መሠረት ቀርበው ኑዛዜው የሚች ነው፤ ፊርማውም የሚች ነው፤ ኑዛዜው የተደረገውም ምስክሮች ባሉበት ነው በማለት ገልፀው በፍርድ ቤቱ የተሰጣቸው የኑዛዜ ወራሽነት ሊሰረዝ እንደማይገባ ጠቅሰው ተከራክረዋል። የስር ፍርድ ቤትም በኑዛዜው ላይ አለ የተባለውን ፊርማ በፎረንሲክ እንዲመረመር አድርጎ በኑዛዜው ላይ ነበሩ ተብሎ ስማቸው የጠቀሰውን ሰዎች በምስክርነት ሰምቶና ፊርማውን በተመለከተ ፎረንሲክ ምርመራ ውጤቱ የሚች ነው ወይም አይደለም ብሎ ለመለየት መቸገሩን የሚመለከተው አካል ከገለፀለት በኋላ ጉዳዩን መርምሮ ለጉዳዩ በምስክርነት የቀረቡት ሰዎች ኑዛዜው ሲደረግ የነበሩበት ሁኔታ እርስ በራሱ ሊጣረስ በሚችል ሁኔታ የመሰከሩ ስለሆነ ቃላቸው ታዳሚነት የለውም የሚል ምክንያት በመያዝ የአመልካቾችን የኑዛዜ ወራሽነት በማረጋገጥ የተሰጠውን ማስረጃ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ/360/2/ መሠረት ሰርዞታል። በዚህ ውሳኔ ተጠሪዎች ባለመስማማት ይግባኛቸውን ለአዲስ አበባ ከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት አቅርበው ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በኋላ ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን መርምሮ የአመልካች ዳኝነት ጥያቄ በኑዛዜው ላይ ያለው ፊርማ የሚች አይደለም የሚል ሆኖ እያለ

የምስክሮችን ቃል በመመርመር ስለኑዛዜው መነበብ መሠረት ተደርጎ ኑዛዜው ሕጋዊ አይደለም ተብሎ መወሰኑ በመቃወሚያነት ከተጠቀሱት ነጥቦች ውጪ የተሰጠ ውሳኔ ነው የሚል ምክንያት በመያዝ የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ ሙሉ በሙሉ በመሻር የተጠሪዎችን የኑዛዜ ወራሽነት ሕጋዊ ነው በማለት ወስኗል። የአሁኑ አመልካች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት የሰበር አቤቱታቸውን ለከተማው ሰበር ሰሚ ችሎት ቢያቀርቡም ተቀባይነት አላገኙም ። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ለማስቀየር ነው።

የአመልካች ጠበቃ ነሐሴ 05 ቀን 2002 ዓ/ም በተጻፈ ሶስት ገፅ የሰበር አቤቱታ በጉዳዩ ላይ በተሠጠው ውሳኔ ላይ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል የሚሉባቸውን ምክንያቶች ዘርዘረው አቅርቦዋል። ይዘቱም ባጭሩ፡- የከተማው ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት የስር የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በጉዳዩ ላይ የሰጠውን ውሳኔ የሻረው በቂና ሕጋዊ ምክንያት ሳይኖረውና በፍ/ብ/ሕ/ቁ/881 - 883 ስር የተመለከቱትን ድንጋጌዎችን ባግባቡ ባላገናዘበ ሁኔታ በመሆኑ ውሳኔው መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ስህተቱ እንዲታረምላቸው ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። አቤቱታው ተመርምሮም በጉዳዩ ላይ የተሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሕግ ከቁጥር 881 እስከ 883 ስር የተመለከቱትን ድንጋጌዎች ያገናዘበ መሆን ያለመሆኑን ለመመርመር ሲባል ለሰበር ችሎቱ እንዲቀርብ ተደርጎ ግራ ቀኝ በፁሁፍ ተከራክረዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኝን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘዝብ ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ ሲቀርብ ከተያዘው ጭብጥ አንፃር ብቻ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው ሚች ታዩ ድንቅነህ ሰኔ 10 ቀን 1999 ዓ/ም አደረጉ የተባለው ኑዛዜ አይነቱ በግልጽ የሚደረግ ኑዛዜ ዓይነት መሆኑን ነው። ከመዘገቡ መረዳት እንደሚቻለው ግራ ቀኝ የሚከራከሩበትና ይህም ችሎት አቤቱታው ለሰበር ችሎት ቀርቦ እንዲጣራ ያደረገበት ነጥብ ሚች አቶ ታዩ ድንቅነህ ያደረጉት ኑዛዜ በሕጉ ላይ የተመለከተውን መስፈርት ያሟላል? አያሟላም ? የሚለው ነው። ከላይ እንደተጠቀሰው ሚች ያደረጉት ኑዛዜ ግልጽ ኑዛዜ መሆኑ ያላከራከረ ጉዳይ ነው። ግልጽ ኑዛዜ ሊያሟላ የሚገባው ስርዓቶች በፍ/ሕ/ቁ/881 ሥር ተዘርዝረዋል፤ ይኸውም 1ኛው ኑዛዜው በአራት ምስክሮች ፊት መነበብ ያለበት መሆኑ፤ ይህም ስርዓት መፈፀሙና በተባራበት ጊዜ በኑዛዜው ላይ መመልከቱ ፣ተናዛኝና ምስክሮቹ በኑዛዜው ላይ ወዲያውኑ ፊርማቸውን ወይም ያውራ ጣት ምልክታቸውን ማድረጋቸው መረጋገጡ አስፈላጊ መሆኑ ነው። በሚች ተሰጠ የተባለው ኑዛዜም ሰነዱ ሲታይ አራት ምስክሮች የፈረሙበት ፣ ኑዛዜው በምስክሮች ፊት ስለመነበቡ የሚገልጽ እና ተናዛዥ የጣት አሻራቸውን ፣ምስክሮቹ ደግሞ ፈርማቸውን ያኖሩበት መሆኑን ተገንዝበናል። በመሆኑም ሚች ያደረጉት ኑዛዜ በፍ/ሕ/ቁ/ 881 ሥር የተመለከቱትን ስርዓቶች የሟላ ነው። የአዲስ አበባ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ኑዛዜው ፈራሽ ነው ወደሚለው ድምዳሜ የደረሰው የሕጉን ሥርዓት አልተከተለም በሚል ግልጽ ምክንያት ሳይሆን በኑዛዜው ላይ የተጠቀሱት ምስክሮች ኑዛዜው ሲደረግ የነበሩትን ምስክሮችንና ተጠሪዎችን እንዲሁም ኑዛዜውን ያነበበውን ሰው ማንነት በሚጣረስ መልኩ መስክረዋል በሚል ምክንያት ሲሆን ይህንኑ የስር ፍርድ ቤት ድምዳሜ ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ውድቅ ያደረገው በአመልካች በኩል ከቀረበው መቃወሚያ ይዘት ውጪ ነው በሚል ነው። በመሠረቱ የምስክሮች ዋና አስፈላጊነት ኑዛዜ አድራጊው ኑዛዜውን በነፃ ፍላጎቱ እና በትክክለኛ አእምሮው የሰጠ መሆኑንና የኑዛዜ ቃሉም

የእርሱ መሆኑን ለማረጋገጥ ነው። ይህ ደግሞ የሕግ ጥያቄ ነው። አመልካች ኑዛዜው ፈራሽ ነው ብለው እስከተከራከሩ ድረስ የሕጉን ሥርዓት ያሟላ መሆን ያለመሆኑን መርምሮ ተገቢውን መወሰን የፍርድ ቤት የስራ ድርሻ ከሚሆን በስተቀር በየትኛው ሕጋዊ ምክንያት ኑዛዜው ፈራሽ እንደሆነ ተከራካሪ ወገን ለይቶ ሊከራከር ይገባል የሚባልበት ሕጋዊ አካሄድ የለም። በመሆኑም ሚች አደረጉ የተባለው ኑዛዜ የሕጉን መስፈርት ያሟላ አለመሆኑን፣ አመልካች ተጠሪዎች የሚች ታዩ ድንቅነህ የኑዛዜ ወራሽ አይደሉም፣ ኑዛዜው ፈራሽ ነው በማለት የሥር ፍ/ቤት የሰጠው ውሳኔ በከተማው ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት መሻሩ በፍ/ብ/ሕግ ከቁጥር 881— 883 የተደነገጉትን ድንጋጌዎችን ባላገናዘበ መልኩ በመሆኑ ውሳኔው መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተናል። በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. በአዲስ አበባ ከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/ 11876 መጋቢት 15 ቀን 2002 ዓ/ም ተሰጥቶ በከተማው ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁጥር 13442 ግንቦት 10 ቀን 2002 ዓ.ም በፀናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348/1/ መሠረት ተሸሯል።
2. የአዲስ አበባ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ/938/2001 በ19/02/2001 ዓ.ም የተሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ/348/1/ መሠረት ፀንቷል፤ ሚች አደረጉት የተባለው ኑዛዜ የሕጉን መስፈርት ያላሟላ በመሆኑ ተጠሪዎች የሚች የኑዛዜ ወራሽ ናቸው ሊባሉ አይገባም ብለናል።
3. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ።

መዝገቡ ተዘግቷል ለመዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊረማ አለበት።

እ/ብ